

ABONAMENTUL
 Pe un an . 24 Cor.
 Pe un jum. . 12 .
 Pe o lună . 2 .
 Nrul de Duminică
 Pe un an . 4 Cor.
 Pentru România și
 America . . 10 Cor.
 Nrul de zi pentru Ro-
 mânia și străinătate pe
 un 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
 și ADMINISTRAȚIA
 Miksa utca 2—3.
 —
 INSERTIUNILE
 se primesc la adminis-
 trație.
 Manuscripte nu se îna-
 poiază.
 Telefon pentru oraș și
 comitat 502.

Anul XIII.

NUMĂR POPORAL

Nr. 28

Trezirea neamurilor.

O poveste din gura poporului ne spune cum o fată de împărat, frumoasă minune a dormit o sută de ani, fermecată fiind de o vrăjitoare rea și haină. Cu mâna la fus, torcând, ea a fost cuprinsă de un somn greu. Palatul împărătesc întreg încremeni ca într-o vrajă grea și încetul cu încetul curtea fu năpădită de buruieni iar măceșii spinoși crescură în jurul trupului gingaș și vioriu al fecioarei iar fața ei albă ca de spumă, părul ei moale de aur erau prinse ca într-o îngrădeală de spinii și polomidă. Vrăjitoarea pusese un bălaur înfricoșat cu ochii de foc și cu trupul în solzi de oțel ca să păzească palatul și minunea de frumusețe pe care o ascundea.

Știți povestea, nu-i așa? Știți cum se sfârșește și vă amintiți cum Făt-Frumos, voinicul voinicilor a venit să ucidă cu paloșu-i uriaș bălaurul cel urit, cum a alungat-o pe vrăjitoarea cea neagră la suflet și cum, dând măceșii cei deși la o parte, cu o gură dulce trezi fata din somnul ei de o sută de ani.

Și nu-i tot povestea asta care vă vine în minte citind știrile despre trezirea neamurilor din țara noastră?

La început, acum o sută-două de ani, se știa ceva despre românii din țara ungu-rească? Ei erau cei mulți, cei harnici și cei ce munceau plecați peste pământul roditor pe când boierii unguri trăiau din agonisita

iobagului român fără ca să se știe cine e plămăditorul bogățiilor boierești. Dar iată s'au schimbat lucrurile.

Azi românii s'au trezit și se trezesc tot mai mult. Până și în colțurile cele mai întunecate de țară raza de lumină națională, de conștiința românească, a străbătut și a trezit până și pe sârmanii țărani bihoreni și sălăgeni, doar Maramureșul mai stăruiește în întunec și așteaptă chemarea noastră la viața națională românească.

Dar trezirea asta nu se oprește numai aici. În țara noastră mai trăiesc și alte popoare și nu s'au trezit încă toate. Pe când sârbii s'au deșteptat, ba s'au făcut chiar prea deștepți (e deșteptăciunea sârbească pe care românul o amintește odată — cu caii verzi), slovacii acuma se luptă cu somnul spre a-și trezi poporul întreg la viața națională. O parte din slovaci, luminați, s'au și apucat de munca națională cea mai harnică și ar putea să ne fie și nouă de pildă.

Un popor care-i și mai puțin trezit sunt nemții din Ungaria. Pe când frații lor sași s'au dat în dragoste cam nelegiuită și gras plătită cu guvernul unguresc (românul are și pentru asta un cuvânt pe care-l știți cu toții) sârmanii nemți din celelalte părți ale țării noastre, din Bănat, stau încă cuprinși de somnul greu al neștiinței naționale.

Pe ei ca și pe noi o vrăjitoare haină și uricioasă caută să-i fie în somn. Vrăjitoarea asta e șovinismul unguresc iar ca

paznic peste noi ea a pus pe cel mai crunt și sălbatec bălaur, *guvernul unguresc*. Cu ochii lui de foc, și cu toate cele nouă capete ale sale, din cari cele mai urite sunt capetele Andrassy, Apponyi, Wekerle, Kosuth și Günther el ne păzește somnul ca să nu ne trezim la viața românească. Bălaurul acesta sughe încet și fără odihnă măduva poporului nostru iar când am încerca să ne mișcăm, să ne trezim, ostașii cu pene de cocoș, cu puști și sulți lucitoare ai bălaurului ne amenință și ne împilă.

Ce vor să facă aceste urite și hidoase făpturi cu noi? Ei vor să ne fie în somnul nostru ca să ne maghiarizăm mai înainte de a ne trezi. Pentru aceea ei ne-au înconjurat cu toate uneltele de maghiarizare. Copii noștri sunt chinuți din vârsta cea mai plâpândă cu o limbă străină, iar limba maicii lor e oropsită și batjocorită de slujbașii și de învățătorii străini. La judecătorie, la dregătorii, în școalele statului, pretutindeni limba românească e huiduită și trebuie să stea cel-mulț în colț, așteptând ca mâine-poimâne să fie dată cu totul afară. Până și în oaste șovinismul vrea să-și vâre coada ca și aici ca să ne maghiarizeze și prin armată.

Și știți și aici povestea? Făt-frumos cu paloșul său viteaz a sosit și la noi și sosește și la celelalte popoare. Făt-frumos acesta e ideea noastră națională, e lupta pentru drepturile și viitorul nostru național. El a sosit și la nemți și el a început

FOIȚA ZIARULUI „TRIBUNA“.

Cântece populare.

Culese de „Două copilițe din Bănat“.

*Frunză verde, foaie fragă
 Departe ești bade dragă
 Eu departe tu departe
 Două dealuri ne despărte
 Două dealuri și o pădure
 Și o grădiniță cu mure.
 De s'ar face dealu șes
 Și valea bună de mers
 Cu badea să mă 'ntâlnesc
 Două vorbe să-i grăiesc
 Doru să mă-l potolesc.*

*Bade dorul dela tine
 Peste multe dealuri vine
 Și nu l poate opri nime,
 Nici român cu fluiera
 Nici țigan cu cetera
 Numai eu cu inima.*

*Badea meu tinăr copil
 Frumos ca un trandafir
 Când îl văd seara la poartă
 Par'că-i floare rourată,
 Când îl văd seara la lună
 Par'că-i floare din cunună
 Când îl văd seara la stele
 Par'că-i cruce de mărgele.*

*Frunză verde lemn tufos
 Ce ești bade mănios?
 Busuioc cu bociolie
 Nu ținea bade mănios
 Că nu-i drumu de hârtie
 Să-ți fiu dragă numai ție
 Ci-i drumu de iarbă verde
 Să-i fiu dragă cui mă vede.*

Țara popii Ion.

Despre țara popii Ion știu să povestească, mai mult ori mai puțin toate popoarele Europei. În Spania în Franța în Olanda și prin Germania vestică e un proverb de toate zilele »o trăi ca în țara popii Ion«. Și noi românii cunoaștem proverbul și știm și câte ceva despre țara acestui popă. Dar dupăcum am luat cunoștințele despre fabuloasa țară a lui Ion dela unguri ori dela popoarele slavice, noi vorbim de țara popii Ivan sau a popii János*).

În țara popii Ion plăcintele cresc pe garduri, găinele fripte sboară prin aier, cărnații sboară din cer, prin râuri curge vin și bălțile sunt de lapte dulce cu malurile de mămăligă. Adevăratul raiu al leneșilor. Fantazia popoarelor a îmbogățit țara popii Ion cu toate bunătățile din lume, și sunt de tot hazul descrierile glumețe ale ei. Acum sunt glumețe și știe omul că toate sunt numai născociri goale, dar odată le credea aievea, ca având ființă. Le credea lumea, și câți oameni nu și-au

* Peste Carpați popa Ianoș s'a prefăcut în nume propriu: țara lui Pap Ianoș.

perdut averile ca să afle țara popii Ion! Ce e America astăzi, unde fug oamenii căutând raiul pământesc, ce e pe lângă ce era atunci țara aceasta! În America trăiești, cred oamenii, ca în sânul lui Avram, dar muncind, pe câtă-vreme în țara popii Ion toate veneau pe degeaba.

Am pomenit de America, pentru că acest continent l-au găsit oamenii căutând țara popii Ion. Ca să înțelegeți cum, trebuie să iau povestea acestei țări mai dela început.

În oceanul atlantic, nu tocmai departe (cam vr'o 20 de ceasuri de drum) de coasta Africei, se găsesc șapte insule, numite astăzi canarice. Insule foarte frumoase și cu munți înalți cari ție-se par că ies de-adreptul din fața mării și și ridică piscurile roșietice în albastrul senin al cerului, cu păduri nesfârșite, prin văgăunile cărora ies ape limpezi, și întregul cuprins al insulelor scăldat într-o tăcută maiestate, plină de pace și de singurătate în mijlocul nemărginitului ocean. Pe timpul nașterii lui Hristos se știa din svonuri nelimpezi despre aceste insule, cercetate rar de corăbieri îndrăzneți cari spuneau minuni despre ele. Faima lor umpluse toate țările de pe lângă marea mediterană și oamenii le priveau ca un raiu pământesc, cuib al fericirii, ținuturi pline de cele mai minunate lucruri. Naturalistul Pliniu le descrie în colori fantastice; vestitul comandant Sertoriu visa să se retragă la bătrânețe în aceste insule și însuși poetul Horațiu se ducea cu gândul să-și sfârșească zilele acolo. De altă parte însă, se povestea grozăvenii despre primejdiile drumului până acolo. După vechia tradiție, marea se închidea la stâlpii lui Hercule (Gibraltarul

lupta cu hârca șovinismului și cu bălaurul guvernului. Și să vedeți cum țipă argații bălaurului! Argatul lui cel mai de frunte »Budapesti Hirlap« a tras clopotele într'o dungă, sbierând că o mare »primejdie« s'a ridicat pentru unguri: primejdia nemțească.

Intr'adevăr, se crezuse până acuma că în somnul lor adânc, nemții s'au pus cu totul în slujba șovinismului unguresc și că ei de bună voie s'au lăpădat de gândul de a mai fi vre-odată nemți, ci s'au învoit singuri să se facă unguri. Ungurii îi și socoteau drept ai lor și nimeni nu se mai gândea că vor putea să se trezească. Și câtă putere ar fi câștigat șovinismul prin asta! Două milioane și mai bine de oameni culti și harnici, buni cetățeni, bogați muncitori și pașnici ar fi trecut de-odată în tabăra ungurescă.

Și acum deodată toată nădejdea asta se tulbură. Germanii au tipărit un calindar-almanach pentru toți nemții din Ungaria în care le arată obârșia lor, trecutul lor mare și glorios, numărul lor și îi chiamă la luptă pentru viața națională, pentru limba strămoșească.

Și cum că nemții se trezesc singuri, chiar și fără ajutorul cuiva, se dovedește și prin știrea ce am dat-o ieri din Apatin. Un ziar nemțesc de acolo se plângea cam astfel despre roadele școlii ungurești:

»Copiii, zice numitul ziar, părăsesc, școala în care abea aud limba lor maternă și cu atât mai puțin o pot studia temeinic, ca adevărați analfați. Pentru ce? Pentru că nu învață în limba lor natală ceea ce le trebuie în viață. Ce rezultat e acesta în asemănare cu marile jefite de bani ce aducem? Copilul morfoleşte în fața învățătorului lecția învățată cu multă trudă, ca copiii cari la slujba bisericească catolică îngână formulele latinești fără a le înțelege. Și așa să fie bine și drept?»

Ce se vede dintr'asta? Că orice încercare de-a ține un popor în adormire e zadarnică și că odată el totuși trebuie să se trezească.

Credeți că guvernul va înțelege asta? Credeți că el își va îndrepta greșeala? Nici odată! Hârca bătrână a șovinismului îl va ațâța mereu la luptă, la apăsare, căutând să

ne înconjure cu gardul de spini ca nici un Făt-frumos să nu străbată la noi. Și va merge înainte pe calea sa apăsându-ne, batjocorindu-ne. Până când? Până când toate neamurile se vor trezi și se vor strânge uniți la luptă împotriva babei vrăjitoare și împotriva bălaurului fără milă.

Va fi o luptă mare și grozavă. Toată țara va fi în flacări și înverșunarea celor două tabere va fi și mai mare decât, a fost în luptele naționale din Austria. O țară întreagă se va hărțui și se va sfâșia în sbucium cumplit. Dintr'un capăt până în celălalt al țării vor străbate strigătele de luptă și fii aceleiași țări se vor dușmăni de moarte.

Dar toate frământările vor fi zadarnice pentru apăsători. Când toate neamurile se vor fi trezit din somn, când toți își vor fi dat mâna în luptă împotriva bălaurului, el va trebui să fie biruit și răpus și numai atunci va veni din nou pace aici și ne vom bucura toți de lumina sfântă și curată a libertății, a drepturilor și a vieții naționale.

Convocarea comitetului național al partidului român din Bucovina. Comitetul național al partidului român bucovinean a fost convocat la o ședință plenară pe Luni, 26 Iulie n. a. c. La ordinea zilei sunt următoarele puncte: 1. Chestiunea organizării partidului în districtele și localitățile rurale ale Bucovinei. 2. Birul național și 3. Afacerea Wasilko. Convocătorul este semnat de d-nii Dr. Iancu Flondor, președinte și Dori Popovici secretar.

Românii bucovineni așteaptă cu un deosebit interes această ședință importantă, la care vor participa și deputații bucovineni din camera austriacă. Importanța acestei ședințe rezultă și dintr'un articol al ziarului »Patria«, care se încheie cu următoarele cuvinte:

»Cele trei puncte principale puse în ordinea zilei pentru ședința comitetului național din 26 Iulie st. n. sunt de-o însemnătate cardinală și nu sufăr nici o amânare, ci trebuie rezolvite în însași acea ședință, dacă nu voim să ne facem direct ridicoli. Ele sunt trei puncte ce se țin strict de olaltă: organizația națională nu se poate face fără bir național, iar ce privește afacerea Wasilko, comitetul național are a se pronunța ori de se mai poate tolera și mai departe corupția nesfârșită ce s'a lătit în această țară în nefasta eră a Wlassicenilor sau trebuie să aflăm în sfârșit și acel

curaj, care să ne învrednicească de-a putea spune odată hotărît pînă aici și nu mai departe!«

Congresul presei. Anul acesta nu se va mai ține obișnuitul congres internațional al presei, fiind amânat pentru anul 1910. În schimb, comitetul de direcție al biroului central al asociațiilor de presă se va întruni în conferință la Londra, în Septembrie viitor, spre a pune în executare deciziile luate la congresul trecut și a fixa programul celui viitor, și a revizui statutele. Președintele tuturor asociațiilor de presă înscrise la biroul central au fost deasemenea invitați la conferință.

Sindicatul ziariștilor bucureșteni va fi prezentat prin președintele său d. I. Procopiu.

Scrisoare din Viena.

— Dela corespondentul nostru. —

Convocarea delegațiilor.

Viena, 21 Iulie.

Se știe că anul acesta sesiunea delegațiilor are o importanță deosebită, căci în ea va trebui să se voteze credite importante pentru marină și armată și să se ratifice cheltuielile ce s'au făcut cu ocazia crizei anexiunii.

Din această cauză s'a dat o așa mare importanță amânării crizei ministeriale ungare pentru toamnă. S'a spus că atunci coroana va fi nevoită să cedeze coaliției căci dacă s'ar ajunge la un conflict care ar duce la dizolvarea parlamentului, nu s'ar mai putea convoca delegațiile.

Pentru a se evita această greutate se spune în cercurile politice că există ideea de a se convoca delegațiile pentru un termen cât mai timpuriu. Nu s'a stabilit încă în mod definitiv în ce fel s'ar putea face aceasta.

»Neue Freie Presse« de astăzi aduce însă știri interesante și anume că s'a făcut propunerea ca la toamnă să se convoace din nou delegațiile de anul trecut, fără să se mai facă alegeri nouă.

Lucrul acesta ar fi posibil, căci delegația se alege pentru o sesiune; ori, sesiunea în care s'ales trecuta delegație nu s'a încheiat încă. Afară de aceasta, chiar sub guvernul coaliției s'a mai întâmplat odată că aceiași delegație să voteze două bugete.

Acelaș lucru ar fi să se facă și acuma. »Neue Freie Presse« constată însă că planul acesta n'a fost chibzuit de cătră guvernul unguresc, care ar fi cu desăvârșire contra lui.

și Cadixul de astăzi). Se spunea că drumul pe ocean e împiedicat de uriașe vânturi și de alge cari acoper fața oceanului pe întinderi nesfârșite, așa că nici o corabie nu poate străbate prin ele. Pe lângă aceste s'au adăugat cele ce spunea filosoful Seneca, anume că pe lângă acele insule e cu neputință navigațiunea, fiindcă marea stă deapururi liniștită ca apa în pahar și nu bate niciodată nici un fel de vânt care să împingă corabia, că acolo e veșnic amestec de lumină slabă de nori cu un întunec jalnic de amurg și că nu se văd stele pe cer, care să conducă drumul; și dacă se văd stele, ele sunt necunoscute, ale altei lumi.

Dar, cu toate acestea, îndrăzneți navigatori căutau să ajungă la minunatele insule. Prin veacul al șaselea după Hristos, se vorbea pretutindeni de sfântul călugăr Brandanus, care rătăcise 7 ani pe marea cea mare a Apusului (oceanul atlantic) și că ar fi găsit paradisul pământesc în mijlocul mării. Ce insulă găsise? Nu se știe; poate insulele acestea canarice, destul că o mie și mai bine de ani oamenii au căutat insula lui Brandanus, și chiar prin veacul al șasesprezecelea Englezii și Portughezii își băteau mereu capul în ce direcțiune trebuie s'o caute.

Pela anii 1100 d. C. insulele canarice erau cunoscute de navigatorii Arabi și vestitul geograf Edrisi le descrie. Dar creștinii, după răul obicei al lor de atunci, n'au vrut să creadă ce spune »un păgân« și mai ales n'au vrut să creadă fiindcă biblia nu vorbește nimic despre asemenea insule și tot ce nu spunea biblia era minciună. Abia într'al treisprezecelea veac, după ce s'a stins

puterea maritimă a arabilor, au început italienii a se încumeta să treacă dincolo de Gibraltar, pe ocean și lor le urmaș portughezii și Francezii. În veacul viitor insulele canarice erau bine cunoscute și unele dintre ele chiar colonizate cu europeni. La 1346 Papa din Roma, după al său obicei, numise chiar un guvernator civil și un episcop într'acele fericite insule, dar amândoi au fost numai o jucărie a papei, căci cucerirea insulelor a costat sânge mult și abia peste vre-o trei sute de ani s'a făptuit deplin, căci trăia un popor viteaz și inteligent pe insule, și nu l-ar fi biruit lesne europenii, dacă n'ar fi întrebuițat acel ticălos mijloc de care uzau cei de pe atunci, anume să-i atragă prin trădare în curse și ori să-i ucidă cănește cu nemiluita ori să-i aducă în Europa ca robi. Mijloace foarte nevrednice, cum au întrebuițat și spaniolii în America sudică și englezii în cea nordică, pentru că pe atunci era maximă că cu păgânii e iertat să faci toate mișeliile. și că prin mizeria cumplită a sclăviei faci un enorm bine păgânilor, căci îi botezi cu de-sila și îi scapi astfel de peira iadului.

Insulele au fost cucerite cu încetul, iar după ce europenii s'au așezat statornic în ele, au început să se uite împrejur după alte cuceriri. De pe vârturile munților insulelor se vedea malul vestic al Africei; gândul le era acum spre acest mal, mai ales că un călugăr spaniol, de acei ce rătăcesc cerșind prin lume, aduse vestea că el a fost pe malul acela, că acolo sunt coline de aur și că ar fi existând un stat fabulos de bogat al unui popă Ion. Azi o veste, mâne alta, și în sfârșit Normanii, cari mai întâi se statorniciseră în insule, se gătiră cu corăbii să ocupe

țara popii Ion. Firește că nu se gândeau să ocupe cu război, ci tot cu sistemul vechiu: să facă o vânătoare de oameni pe malul african, și din vânzarea lor să-și scoată cheltuielile. Apoi să-și facă o cetățuie cu șanțuri și din ea să facă expediții în interior și să ucidă tâlhărește și să fure femei și copii căți vor putea. Ei au făcut așa și au scoborât pe mal la capul Bojador, dar nu le-a mers după socotelile de acasă.

Cei din pretinsa țară a popii Ion i-au alungat și toate planurile au rămas baltă. Dar apucaseră Europenii să puie mâna pe-o mulțime de femei și pe-o și mai mare mulțime de cămile, pe care le au acimatizat cu timpul în insulele canarice. Mulțimea cămilor prînse — peste 300 — le întărit credința că interiorul țării popii Ion trebuie să fie foarte bogat, căci de ce ar fi crescut atât cămile oamenii aceștia, dacă nu spre a căra bogății în interiorul țării?

Și așa a rămas de poveste țara popii Ion, toată Europa era plină de faima ei, numele rămas și după portughezii pătrunseră în interiorul țării și văzură că nu există nicăiri nici un stat al popii Ion cu coline de aur. Chiar și după ce europenii au cunoscut întreg malul african până la capul Bunei-Speranțe și n'au găsit nici țara cea fabuloasă, totuși odată legenda intră în popor a stăruit să trăiască și trăiește până ziua de astăzi.

G. Coșbu

Credem și noi că guvernului coaliției nu i-ar conveni să scape din mână un mijloc așa de comod de presiune, ca să nu zicem șantaj, asupra coroanei. Totuși e de sperat că fie după acest sistem, fie după vre-un altul, delegațiile vor fi convocate cât mai curând cu putință, pentru că, în caz de conflict cu coaliția, să rămâie timp în deajuns pentru a dizolva camera și alege o nouă delegație.

O vizită nepotrivită.

Ieri și alaltăieri Viena a găzduit trei personaje foarte interesante: directorul poliției din Petersburg Trusevici; medicul ambasadei rusești din Paris Dr. Stopakevici și un domn ce-și spune Pierre de Rupsi. Se pare însă că acesta este numai un pseudonim sub care se ascunde fostul șef al poliției secrete ruse din Paris, Racicovski.

Scopul lor ar fi fost să sondeze terenul, dacă ar putea înființa în Viena o poliție secretă rusească, având în vedere că cea din Paris nu se va mai putea menține.

În Viena li-s'a răspuns însă că aceasta nu se poate permite și că în caz că s'ar înființa aici o poliție secretă rusească, ea ar fi combătută și membrii ei ar fi expulzați ca străini supărători ordinii publice.

În urma acestui răspuns, cei trei oaspeți au părăsit Viena fără să fi putut face vre-o ispravă.

Serbările dela Ileanda-mare.

Conform hotărârii clubului deputaților naționaliști referitor la dările de seamă și adunările populare ce s'au proiectat a se ține în vara aceasta, d. deputat dr. T. Mihali, președintele clubului, a și luat dispoziții pentru a se ține darea de seamă înaintea alegătorilor fixând ziua de **Duminecă 1 August st. n. la 3 ore după amiază în Ileanda-mare.**

La aceasta adunare vor participa aproape toți deputații naționaliști, cari după cum suntem informați vor sosi la Dej în ziua de 31 Iulie cu trenul de 9^{1/2} ore a. m. unde în localitățile dlui dr. Mihali vor discuta afacerile urgente ale clubului privitoare la situația politică. Cu trenul de 4 ore d. a. vor merge la moșia dlui Mihali în comuna Chizeni. Duminecă dimineața vor lua parte la sfințirea temeliei bisericii pe care o ridică dr. Mihali pe cheltulala sa poporenilor din comuna Chizeni.

La acest act de sfințire vor participa în calitate de delegați episcopoști domnii canonici Ioan Georgiu și Dr. Octavian Domide.

După prânz vor merge la darea de seamă în Ileanda. Seara la 8 ore vor asista la producția teatrală și petrecerea populară ce se va organiza cu această ocaziune.

Luni în ziua sf. proroc Ilie (2 August n.) iubirii noastre deputați vor pleca la Șomcuta-mare pentru a lua parte și acolo la adunarea populară ce se va ține în ziua aceia pentru votul universal.

Dumnezeu le ajute și-i călăuzească în turneul ce au să-l facă!

Rugăciunile ce se vor rosti la actul măreț al sfințirii fundamentului bisericii din Chizeni, dea Dumnezeu să aducă pace și egală îndreptățire a tuturor popoarelor din țara aceasta.

Un alegător.

Simtoame triste.

Din durerile învățătorilor români gr. cat. din Bihor.

Noua lege școlară — a creat învățătorimeii noastre o situațiune cât se poate de grea. Învățătorimea de ambele confesiuni nu mai știe pe care cale să pornească, când ce ținută să manifeste ca să nu vină în conflict nici cu legea nouă, nici să facă ceva contrar caracterului său de învățător confesional, căci forurile superioare bisericești nu ne dau nici o îndrumare în aceasta privință, ci ne lasă în întunec, ne lasă de capul nostru, ba se ivesc cazuri, când chiar forurile superioare execută cu cea mai mare punctualitate și acele ordinațiuni ministeriale, cari ținesc la nimicirea totală a caracterului românesc al școalelor noastre. Numai așa imi pot explica că mulți dintre învățătorii noștri joacă un rol cu totul îndoiios, manifestă o ținută nu tocmai laudabilă, ba ce e mai mult, săvârșesc de multe ori fapte, cari unui învățător român numai laudă nu-i aduc. Nu i vorbă, vina nu numai ei o poartă, ci și împrejurările în cari se află.

E lucru trist, dar fapt, că ai noștri încă nici până azi nu au făcut nimic pentru asigurarea salariilor învățătoresți conform legii noi. Ne-tăgăduim, articole prin foi s'au scris destule, anchete încă s'au ținut, dar mai mult nu s'a făcut, cel puțin rezultate nu putem arăta, decât numai pe hârtie.

E aici anul 1910 când nu mai putem vășca în dreapta ori în stânga, și totuși suntem în cea mai mare desorientare. Între astfel de împrejurări nu ne putem mira, dacă învățătorimea noastră arată o ținută nu chiar laudabilă și nepotrivită cu caracterul său de învățător român, căci de-o parte starea materială, lupta grea a traiului, susținerea și creșterea familiei, iar de altă parte indolența și nepăsarea manifestată la noi față de învățătorime pe mulți îi pune pe gânduri, și de multe ori îi constrânge a purcede contrar chiar conștiinței lor. Trist lucru, de tot trist!

Dar să revin la obiect. Toate gândurile acestea ni-se ivesc în minte din ocaziunea adunării generale a reuniunii învățătoresți din Bihor, ținută la 2 Iulie în Oradea-mare.

Dintre 400, zi patrușute de învățători adunați, majoritatea au format o învățătorie confesională, români mai toți membri ordinari ai acestei reuniuni.

Când între pauze afară pe coridoare auzai pe învățătorii noștri conversând românește, cugetai că ești la o adunare a învățătorilor români și numai după ce ai fi intrat în sală și ai fi auzit decursul ședinței, te ai fi convins, că te înșeli amar, și te ai fi întrebat: ce caută aici învățătorii români?

Nu suferi îndoiala, că reuniunile învățătoresți sunt neîncunjurabil de lipsă pentru cvalificarea și înaintarea neîntreruptă a învățătorilor. Necesitatea lor se simte azi mai mult ca oricând. Împrejurările actuale între care se află școala română reclamă organizarea acelor și acolo, unde încă lipsesc, căci acestea ne servesc locul de întâlnire, unde putem discuta asupra tuturor afacerilor școalelor noastre, unde prin conlucrarea comună a tuturor celor ce au interes față de școala română am putea găsi mijloacele cele mai corespunzătoare, cu ajutorul cărora am putea satisface ușor dispozițiunilor legii noi școlastice, fără de a lucra contra caracterului confesional al școalelor noastre. Mijloacele acestea, cunoștințele de lipsă învățătorului român, însă nu le putem câștiga într-o reuniune, să nu zic contrară, ci numai cel puțin indiferentă, față de caracterul individual al școalei române.

Nu știu deci din ce motiv, din ce interes arată învățătorimea noastră din Bihor atâta dragoste, atâta atragere către o reuniune unde absolut nu se desbat chestii pedagogice ce s'ar referi și la

înflorirea și prosperarea învățământului nostru poporan. Învățătorimea gr. catolică însă s'ar putea scuza cu împrejurarea tristă, că nu are reuniune învățătorescă română, dar cea gr. orientală nu numai că nu se poate scuza nici cu aceasta, ci din contră cade sub cea mai aspră critică avându-și reuniunea ei separată față de care arată cea mai mare indolență și nepăsare prin faptul că nu numai că nu-și cercetează regulat adunările, dar nici taxele anuale de 4 coroane nu le plătește.

Din acest punct de vedere nu află cuvinte destul de potrivite pentru a înfiera ținuta învățătorimeii noastre.

Totodată mă folosesc de ocaziunea binevenită, și mă adresez către învățătorii gr.-cat. din Bihor cu întrebarea, că oare nu simți ei necesitatea organizării reuniunii învățătorilor gr.-cat. bihoreni? Și preaveneratul Consistor gr.-cat. din Oradea-mare, oare nu ar afla de bine convocarea unei anchete pentru a lua măsurile de lipsă și a face pașii necesari pentru întruparea acestei idei? Ori e mai bine să zăcem și mai departe în letargia în care am zăcut până acuma? Oare noi învățătorii gr.-cat. nu avem interes a ne afirma ca învățători români? Școala și învățătorimea noastră oare e pierdută deja cu totul? Pentru că numai este scăpare?

Până când aceasta nepăsare? Până când acest indiferentism față de ce avem mai scump?

Nu știu, dar poate că la aceste întrebări mi-se va face observarea că între împrejurările vitrege de azi organizarea unei reuniuni române ar înfîmpina pedeci, pe care nu le-am putea învinge. Aceasta nu ne descurajeze, ci la muncă frați învățători! Să ne adunăm la un loc și să desfășurăm odată steagul cu deviza: **unire**

Unire în cuget și simțiri
Și subit măreața lui umbrire
Vom înfrunta orice loviri.

Beiuș 1909.

Ioan Deleanu,
inv. gr. cat. român.

Serata teatrală din Baia de Criș.

(Corespondență particulară).

Brad, în luna Iulie.

Pe o zi mohorită ne-am adunat la Baie să jucăm teatru românește. Întreprinderea era pe cât se poate de îndrăzneță, pe atât și de riscată — într-o localitate cândva curat românească, a cărei inteligență azi însă o poți număra pe degete.

Din vechi vremuri pe când colinda țeara trupa din România a lui Pascali — care făcuse o scurtă stagiune în Baia-de-Criș, fiind susținut de advocații și prefectul român de pe atunci. Pe urmă prin anii 1881 Aug. Petculescu, actor de cucernică aducere aminte încă îndrăsnise să țină 4 reprezentații în Baia-de-Criș, jucând două comedii într'un act, una în două și o cantonetă. Nu s'a mai pomenit teatru românesc pe alocurea. Nici chiar pe vremea comitatului, cu toate că și pe atunci se făceau mai baluri, mai sindrofii, a căror faimă alerga departe în sus pe Criș, și-n jos. Dar era obiceiul ca jupănelele durduții și cu cumpăt la grai — să se retragă din bună vreme la tainuit, pe când bărbații cu lăutari din urmă, în chiote și veselie încărcăți în căruțe de țeară apucau spre Tebea și aici în preajma gorunului sfânt se încingeau chefuri la cataramă, cari se sfârșeau tocmai a treia zi; vinul era bun și ieftin, cupele mari, iar grijile puține.

Dar în curând Zarandul e îmbucățit și năpădit de străini — nemeșii români pleacă, lăsând în urmă pe cei legați de glie și o viață românească moartă. Din tot ce a fost odată, azi n'a mai rămas nimic.

Ziua de Stu-Petru însă a fost o zi de sărbătoare sufletească pentru noi, de care putem fi cu

FEWEL LIPOT utodai

Budapest

IX. Ipar utca 4.

Bănci de școală

Mobile de școală

Mobilă modernă de blorouri și fabricare de instrumente gimnastice.

(Catalog de prețuri gratuit și porte franco.)

adevărat mândri. Munca stăruitoare acelor din Baia a impus străinilor respect iar lumii românești admirație pentru succesul ce-a avut. Toată floarea Zarandului a ținut de datorie, ca în ziua de Sân-Petru să vie la Baia, notabilitățile Bradului și-au dat concursul, și preoții din preajmă nu numai că veniseră și ei ci își aduseseră și credincioșii — după cum ne-a fost dat să vedem pe preotul din Tebea — care avea vre-o 24 de săteni la petrecere. Străinii au ținut de bine să stea de-o parte, în credință că vor zădărnici succesul material al serbării, dar au uitat bieții că ne fac un serviciu neamăsurat mai mare, ca cel care l-am fi avut prin concursul lor. Și așa se-rata a avut un caracter curat românesc, lumea a fost aleasă. S'a dansat și chefuit până la ziua.

S'a spus *Herșcu boccegiul* și s'a jucat *O noapte furtunoasă*, de trupa diletanților din Brad. Singur m'am putut convinge, că *Herșcu* nu se face la noi, — tipul jidanului moldovean tâmpit de frică nu prinde — noi nu-l înțelegem, nu-l recunoaștem, căci nu l-am văzut niciodată așa; ai noștri sunt obraznici și nu poți vorbi cu ei de cât cu paru în mână.

»Noaptea furtunoasă« în care jupân Dumitrache și Ipingsescu, ipistatul comentează un articol din *Vocă patriotului național* și ca epizoade discută planul cum ar putea pune mâna pe mof-tangiu, ce urmărise pe jupânul — care bietul tip perfect de ideot, căruia Ipingsescu îi face vir-tul — își pune toată încrederea în teșghetarul Chiriac, care se folosește de ocazie și face dra-goste cu nevasta acestuia *Zița*, sora nevestei jupânului pusese ochii pe *Rică*. *Venturiano*, un semidoct dintre cele mai veritabile exemplare, și culmea — poet.

Pentruca să-i facă cunoștința țărăște pe soru-sa pela grădini — dar Dumitrache fire geloasă, nu-l slăbește din ochi — ba într'un rând era să-l și ciomăgească pe bietul poet — în tovărășie cu Chiriac — dar scapă ca prin minune. Urmează un schimb de scrisori între *Zița* și *Rică*, al căror intermediator e Spiridon ucenic în prăvălia lui Dumitrache — și pe urmă *Zița* îi dă o întâlnire la ea acasă. Dar acum dau de belea, căci numărul porții ei era 6, și sta pe maidan din sus de ju-pîn Dumitrache, care avea numărul 9 și chiar în ziua aceea dase meremet caselor.

După cum scrisese *Zița* lui *Rică*, acesta tre-buia să se prezinte la întâlnire după zece ore în casa dela nr-ul 6. Binagiul dracului însă, om neștiutor de carte, le-a făcut-o, căci a întors nu-mărul și-l bătuse sucit, iar bietul *Rică* în loc să meargă la *Zița*, nemerește la jupân Dumitrache și dă peste *Veta*, care abia se despărțise de *Chi-riac*. Jupânul însă — membru în garda civică — e de rond și trecând pe sub geamurile casei îl vede în lumina lampei și dă alarma să-l prindă. *Rică* scapă neobservat pe fereastră și cade într'un butoi cu ciment; se începe o goană ne-bună după fugar — la care și Chiriac ia parte. Scena rămâne un moment goală, de afară se aud două împușcături și scânduri rupându-se. *Rică* revine, cu jobenul turtit și fracul una cu pământul, dar pe când să scape pe de altă parte, pe din trei părți dau năvală Chiriac, jupânul și Ipingsescu. Poetul e în dilemă, noroc că-l recunoaște Ipingsescu și vine *Zița* cu *Veta*, cari lă-muresc pe jupânul. Scena se isprăvește cu cere-rea în căsătorie a *Ziței* de *Rică*. Pe sfârșite când toți sunt gata să plece la culcare, lui Ipingsescu îi vine chef să bea țigară și îi cere lui Dumitrache. Acesta scotocind prin buzunări după tutun, dă de o cravată, — ce a găsit puțin mai înainte pe pernele din patul nevestei sale — când căutase pe *Rică*. (Cravata e a lui Chiriac, care în absența jupânului se dusese în povești la cucoana și și-o uitase în pat.) Bănuitor, jupânul chiamă la o parte pe Chiriac și Ipingsescu și le arată ce a găsit. Cel dintâi își recunoaște cravata și grăzând i-o ia, spunându-i că e a lui, jupânul ride și el satisfăcut de deslegarea fericită a tainei și nu în-țelege idiotul nici acum.

Păcat că o piesă ca aceasta nu poate fi și în-țeleasă de public, subtilitățile de stil și fineța ironiei nu găsesc la el răsunet. E adevărat, se ride, dar puțin și și atunci mai mult de caraghioslăcurile lui *Rică* decât de jocul de cuvinte cu duble înțelesuri.

Nu avem încă publicul, cărui să-i poți da piese de situații ori de moravuri — fără alegere și chiar dacă l-am avea, teatrul dela noi va trebui să fie numai al nostru, bucățică frântă din trupul și sufletul nostru, noi să-l știm și noi să-l înțelegem. Târziu de tot am putea să-i dăm și ceva străin dar totuși accesibil pentru el. Și ce credință frumoasă i-ar rămânea lui să poată o singură dată asista la răsăritul *Zorilor* lui O. Iosif ori la *Apus de soare* a lui Delavrancea.

Diletanții și de astădată și-au făcut datoria. Dr. Radu în rolul lui Dumitrache și dl Bârșa într'a lui *Rică* au fost la nivelul chemării lor. Nu mai puțin d. Damian în rolul lui Ipingsescu — fie cât de ingrat — și-a dat din toate puterile nizuind să contribuie la succesul moral al seratei. D. German în Spiridon a fost sincer până la extas, pișcher și pungaș, svânta tot ce-i cădea în palmă, și a produs mult haz în public.

După reprezentație a urmat dans, s'a jucat frumos *Călușorul* și *Bătuta*, condus de d. S. Glava.

Succesul a fost deplin și este a se mulțami în prima linie d lor dr. Oncu, dr. Robu, dr. Nemeș, și a d-lui Coșoiu, cari au lucrat neobosiți pentru frumoasa isbândă reputată.

În sfârșit dacă e ceva de observat, atunci, că prea puțin a fost menajată lumea dela safe și prea puțin s'a jucat românește. Și de încheiere mulțămesc — atât publicului care ne-a onorat cu prezența cât și d-lor aranșori, pentru încrederea cu care ne-au distins.

Iul. Giurgiu Dimitrievici.

Răvașe din Severin.

»Manasse«. — Înțelegere și prietenie între malurile dunărene. — Bibliotecă pu-blică.

— Dela corespondentul nostru. —

T. Severin, 7 I. Ie 1909.

Dacă Maestrul Nottara, cari prin desăvârșitul său talent se ridică în rîndul marilor artiști pen-tru succesul unor închipuite creații în care se jicnșle sentimentele românești, ori din alte motive care-i sunt particulare, uită covârșitorul rost al teatrului în mișcarea culturală a neamului și in-sușirea de a aparține prin naștere unui neam ce-i cere multe îndatoriri; apoi de bună samă, aceasta procedare nechibzuită nu poate să nu aibă sfârșit.

Reluând, în province, piesa cu pronunțate ten-dințe jidovești, »Manasse«, cu care s'a batjocorit scena națională din capitală a dat naștere unei mișcări de protestare, nu fără oare-care însem-nătate.

Mișcarea concepută de tinerimea studioasă s'ar fi mărginit la o simplă demonstrație demnă și serioasă, amestecul poliției însă, cu atitudinea ei sălbatică și ticăloasă a degenerat-o în bătaie de stradă, pentru a fi pe gustul jidanilor stăpânitori din acest oraș.

Pentru cunoașterea urîtelor năravuri ale vremu-rilor noastre, vom încerca să redăm tristul tablou al acestei mișcări.

În timpul spectacolului studenți și liceeni tre-când în corpore pe lângă grădina »Central« — fără să aibă intenția de a pătrunde înăuntru — au prins să cânte, în semn de protestare, imnul național. La primele sunete, poliția concentrată toată în centrul orașului, fără nici o discuție, se năpustește asupra manifestanților, cu tesacele scoase. Astfel atacați, manifestanții firește, s'au apărat cu ce le era la îndemână. În vâlmășeală comisarii au scos săbiile, iar un judecător stagiar a încercat să tragă focuri de revolver. Prinși câțiva din manifestanți au fost conduși în ghion-turi la poliție și arestați. Spectacolul a continuat.

După spectacol s'a cerut liberarea celor are-stați. Primul procuror refuzând, s'a încercat o intervenție, arătând că prin jucarea piesei s'a jic-nit sentimentele românești și cum poliția, prin sălbătăcirile ei, a dat naștere încăierării. Ca re-zultat s'a ordonat arestarea celui ce-a intervenit. Atunci mulțimea vădit turburată s'a pus în miș-care și a protestat. După puțin timp cei arestați au fost liberați, cari înconjuțați de mulțime au străbătut stradele principale cântând imnul na-tional și vociferând, apoi, în urmă s'au risipit.

Jidovii Sabetay, cari au acaparat întreg județul cu concursul nemărginit al politicianismului ro-mân și cari căutaseră să se folosească de aceasta împrejurare — așijderea au făcut în răscoale, — ca să și răsbune pe cei ce-au dat aci alarma pe-ricolului jidovesc, au fost conduși pe la casele lor de o gardă compusă din doi Comisari și șase sergenți, pe cari au binevoit a-i milui cu trei sute de arginți, ce încă poarta efigia regelui românesc.

Așa și bat joc jidani de noi, în țara noastră.

Bătrâna Dunăre albastră ce atât a șerpuit în-tre maluri ce s'au vrășmășit, prinde să fie brăz-dată de nave ce poartă solii de înțălegerii și prie-tenii.

Așa e vremea, câte încurcă și descurcă ea și câte schimbă. Și omul, de toate astea, trebuie să fie socoteală.

În marea înfuriată noi rămânem o insulă bo-gată și frumoasă pe care valurile, de secole, se trudesec s-o cucerească. În mare vor mai fi fiind și alte insule, ce sunt și ele amenințate. E firesc că primejdia să ne silească să ne facem ochi dulci. Și ar fi bine.

Dar de frica primejdiei ce pentru încă câtăva vreme ne amenință numai, să nu ne uităm frați ce nu s numai amenințați.

Rostul unei biblioteci în desăvârșirea culturală a unui neam e atât de vădit, că, a-l mai scoate la ivială, e faptă zadarnică.

Dar zadarnica faptă nu poate fi scoaterea la iveală a acelor care cu iubirea cătră neam, în-jgheabă aceste binecuvântate isvoare nesecate de cultură.

Și printre numele ăstor aleși, micul oraș deli Dunăre, ce-și aruncă privirile mai mult în altă parte ca peste fluviul bătrân, va însemna pe acel al vrednicului român, ce-și zice I. G. Bibicescu.

A. Sever.

Iosif Müller & Comp., Mediaș-Medgyes. Birou tehnic și întreprindere de zidit pentru zidire de beton și beton de fier; depozit de lucrări de ciment. Primește și pregătește tot felul de construcțiuni de beton de fier: așezarea de padimente fără închieturi, depozit stabil de țigle pentru acoperit din ciment, bariere pentru trepte, plăci de ciment, și pietrii-beton pentru fântâni.

Notarul din Soborșin.

Zilele trecute cetirăm într'un ziar ungu-esc din Arad un articol de fond interesant despre un notar unguer marinos. Cu ambiție de biruință ziarul vestea lumii și Europii întregi că a descoperit un caz care lovește în modul cel mai hotărât că românii nu sunt asupriți în țara noastră. Se spunea că notarul *Szaiff Zoltán* din comuna Soborșin în comitatul Aradului a hotărât de bună voie să plece din postul său, căci nu fusese în stare să învețe românește, săracul.

Cu multă jale povestea ziarul ungueresc cum acest domn având atâta dragoste și respect pentru poporul românesc, avuse muștrări de cuget pentru că nu putuse să împlinescă cerința legii, a învăța limba poporului. De aici apoi plecând, ziarul ungueresc ne întreabă pe noi românii dacă îndrăznim să mai strigăm că suntem apăsați. Se adresa chiar către »bătrânul smintit« Björnson (asta-i cuviința ziarelor unguerești) întrebându-l dacă mai îndrăznește să ne atace?

Am putea răspunde că, dacă într'adevăr românii nu s'apăsați în Ungaria, pentru ce a trebuit să-se puie în Șoborșin notar un unguer, și încă unul tocmai din fundul Ungariei din orașelul *Duna-Vecse de peste Dunăre*. Oare poporul românesc nu are fii destui cu carte și capabili să fie notari? Pentru ce pe banii unei comune românești să trăiască un străin, mai ales când legea cere dimpotrivă?

Dar am spus și noi încă de-atunci că nu credem ca adevărata cauză a plecării lui Szaiff să fie necunoștința limbii românești. Acuma însă aflăm unele lucruri care ne arată cât de mult el a iubit și respectat acest popor. Iată:

Procurorul tribunalului din Arad a ridicat acuza împotriva notarului Szaiff din Soborșin, aducându-i peste 20 de capete de acuza pentru că:

a neglijat oficiul, ținându-l de mai multe luni de zile într'o neorînduială desăvârșită

toate afacerile oficiale erau conduse de o vândavă care nu se pricepe la ele și le neorînduiește și incurcă

în vre-o 15 cazuri el a luat pentru lucrările sale taxe mult mai mari dela oameni decât se cuvenea.

S'a întâmplat că pentru niște contracte făcute oamenilor a luat în loc de 3-4 cor. câte 120 și 200 de coroane.

Toate aceste firește le-a făcut în numele statului ungueresc care l-a adus tocmai dela 500 de kilometri depărtare de peste Dunăre, pentru ca românii să emigreze mai bine în America decât să găsească vre-o pită de trăit în țara lor. Și le-a făcut în numele dragostei ce are pentru poporul românesc. Pentru a-și desăvârși însă dragostea, suprefectul sau fibirăul l-a rugat să-și dea demisiunea mai înainte de a fi dat afară din slujbă (tot pentru că iubește prea mult poporul românesc) iar ziarele unguerești l-au sărbătorit ca pe un martir al dreptății unguerești față cu românii.

Din Străinătate.

Criza politică în Franța. Guvernul francez a căzut și acum au început combinațiile. În locul întâi al combinațiilor se află d. Aristide Briand care a fost ministru al justiției sub d. Clemenceau. Se mai vorbește de dnii Leon Bourgeois Delcasse și Millerand. Criza probabil se va prelungi toată săptămâna. Se poate că d. Borgeois va fi încredințat cu formarea cabinetului și va declina aceas'ă însărcinare. După el va fi încredințat d. Briand care are simpatiile majorității.

Situația în Persia. Tânărul șah, Ahmed Mârza, și-a făcut ieri intrarea triumfală în capitala Persiei, orașul Teheran. Poporul l-a primit pretutindeni cu mare însuflețire și plin de nădejdea, că noul domnitor va inaugura era constituțională de mult așteptată. Serbarea încoronării va avea loc astăzi. Orașul e iluminat și împodobit. Șahul a ordonat ieri convocarea de urgență a camerei, precum și legiferarea noii reforme electorale. Se pare că guvernul nu va pedepsi pe reacționari, cari sprijiniseră vechiul sistem autocratic al șahului detronat, și că se va da amnestie tuturor, avându-se în vedere liniștirea spiritelor în toată țara.

Astfel împărăția persană privește zorii unei renașteri pe toate terenele și e foarte probabil ca în privința alcătuirilor liberale și de toleranță publică o să ia pe dinainte țara noastră, care va rămâne coada tuturor țărilor.

INFORMAȚIUNI.

ARAD, 22 Iulie n. 1909.

— **Nici medicii sârbi nu vor merge la congresul din Budapesta.** O telegramă din Belgrad anunță că societatea medicilor sârbi a hotărât de asemenea să nu participe la congresul internațional medical din Budapesta.

— **»Gazeta Transilvaniei«** răspunde ziarului săsesc »Kronstädter Zeitung« la nedemnele acuze de iredentism și țipete după procuror întrebând pe confracții sași »Was kostet es?«, (Cât costă?) adevărat cât primesc în schimb dela guvern sașii pentru asemenea declarații vrămașe nouă? Au primit 400.000 de cor. pentru ridicarea unui nou liceu săsesc în Brașov apoi 1½ milioane pentru avantajii economice și vor să obție cu asfel de articole concesiuni făcute spiritului »patriotic« etc. La urmă Gazeta respinge cu argumente acuzele de iredentism și mulțamește sașilor pentru vrășmașie pe care ei caută să o atâțe între români și unguri, căci prin asta contribuiesc la trezirea conștiinței noastre naționale.

— **Advocat român acuzat cu fraude, jurământ strâmb și falsificări de documente.** Ni-se scrie din M. Radna: Acum vre-o zece ani, s'a pripășit pe aici individul Dr. Valer Morar, deschizând cancelarie advocațială. În acest restimp, relativ scurt, omul acesta și-a strâns o avere considerabilă. Însă cum? Printr'un adevărat jaf. Vai de capul clienților cari au ajuns în ghiarele lui! Zeci de oameni nenorociți, a căror averi formează acum bogăția dlui avocat, sunt aduși azi la sapă de lemn. Și, pânăce nu și-a măritat fata după un ginere avocat, protopopul director-executiv al băncii »Lipovana« Hamsea, încă n'a găsit alt avocat în Lipova și Radna, căruia să-i deie procesele băncii decât omului acestuia fără suflet și fără inimă. Cei ce se asemănau, se adunau. Se pare însă că din multele sale matrapazlăcuri una îi va da totuși de hac. Ziarele unguerești spun că parchetul a pornit cercetare împotriva lui Dr. Valer Morar, într'o

afacere, probabil foarte complicată, căci excelentul avocat pare a fi avut nevoie de fraude, jurământ strâmb și falsificare de documente în una și aceeași afacere. Cel puțin așa sună acuza. Nu cunoaștem cazul concret, dar cunoaștem întreaga activitate a domnului avocat care nu putea să aibă un alt sfârșit decât acesta. Un singur păcat, că vine cam târziu acest sfârșit.

— **D. Clemenceau atacat de un om beat.** Dela un păhărel la altul, colportorul Henri Proust izbindu-se de toate felinarele și aruncat dela un păhărel la altul ca o minge cîntînd în gura mare sosise în strada Franklin. Proust nu era nici decum vesel. Duhul alcoolului îl făcu să critice felurile sisteme politice și în beția sa el strigă în gura mare ce crede despre țarul Rusiei și despre toți regii. Deodată Proust, care cu chiu și vai își menținea echilibrul zării pe d. Clemenceau. Primul-ministru, venea de acasă, strada Franklin 8. Colportorul înțelese că acum ori nici odată a sosit clipa pentru el, de a trece dela teorie la practică. »Moarte 'n tirani!« și învîrti un ciomag greu în mîni. D. Clemenceau se opri mirat. Proust nu era decît la cîțiva pași, cînd un agent de siguranță se ivi, prinse pe omul beat și-l duse la secție. »Trăiască tiranii!«, »Jos papa!« striga acuma Proust. Două ceasuri mai târziu colportorul se întoarse, treaz, liniștit și bine crescut la locuința sa.

— **O colonie evreiască în Galiția.** Ziarul »Glos Norodu« din Cracovia anunță că fracțiunea teritorială a partidului zionist se află în tratative cu contele Iacob Potocki pentru ai cumpăra mai multe țării de jugăre de pământ în județul Brzezany, în scop de a înființa acolo o colonie agricolă evreiască.

Prin aceasta partidul zionist vrea să îndrepte poporul evreu spre munca câmpului. Astfel de colonii evreiești mai există câteva în Galiția; dar cu un succes foarte mediocru.

— **Câți funcționari are statul român?** La Ministerul Industriei și Comerciului s'a început o lucrare statistică spre a se cunoaște câți funcționari și câți pensionari are statul român? Iată câteva cifre:

În anul 1908/9, numărul funcționarilor publici a fost de 113.901, primind un salariu anual de lei 136.963.498 față de 1902/3, când numărul lor a fost de 102.560, iar salariul de lei 107.617.995 adică o creștere de 11.06% pentru personal și de 27.26% pentru salarii.

Numărul pensionarilor a fost în 1908/9 de 9.867 cu o pensie anuală de lei 19 milioane 367.352 iar în 1902/3 de 9.614 pensionari cu o pensie anuală de lei 18 milioane 423.324, adică o creștere de 2.63% pentru personal și da 5.12% pentru pensii.

× **ACHILLES.** Dacă vă asudă picioarele cumpărați o sticlă de »Achilles«, care oprește orice asudare și depărtează mirosul greu de picioare. Întrebuințarea este simplă, modul de întrebuințare se aclude la fiecare comandă. Se poate căpăta dela preparatorul: Dobay Kálmán, droguist în Bichișciaba (Békéscsaba). Magazin principal în Arad: Drogueria lui Nestor Hanzu; în Budapesta: Farmacia lui Török József Király u. 12 și Andrassy-út 26. Prețul 1 cor.

Felurimi.

Leacuri contra umflării la vite. La institutele agronomice din Germania s'au făcut în timpul din urmă mai multe încercări de studiu pentru aflarea unor leacuri sigure în contra umflării la vite. Rezultatele acestor studii s'au publicat într'o revistă de specialitate, după care le dăm și noi în cele următoare: cel mai simplu și mai ieftin mijloc este zama de var care are însușirea de-a condensa acidul carbonic ușurând asifel în mod grabnic starea vitei. Dacă umflarea este o urmare a nutrețurilor de pe pășunate cu livezi și se ivește în mod cronic atunci se recomandă a amesteca nutrețurile cu chimin, prin ceea ce se înconjură umflarea. Alt mijloc probat este și peatra acră pulverizată care se disolvă în apă ferbinte.

RÉTAY și BENEDEK,

atelier artistic pentru obiecte bisericesti
BUDAPEST, IV. Váci-utcza 59.

Mare magazin de tot felul de haine bisericesti, prapori, potire, feșnie de altar, lustru, cruci și tot felul de obiecte pentru montarea bisericelor. — Catalog de prețuri și modele trimitem cu plăcere.

În atelierul nostru de sculptură se fac: iconostase complete, altare, tabernaculme, amvoane, icoane portative. — Pictare de iconostase și icoane sfinte, pictare de biserică. — Planuri, catalog de prețuri trimitem cu plăcere.

Pe omul nostru expert îl trimitem fără taxă la fața locului, pentru primirea lucrului.

AVIZ!

Tușnad, în villa Stănescu, casă română cu parc frumos în curte și grădină, »Kursalon« și parcul Stănescu, se găsesc **chirie de închiriat**. Bolnavi nu primesc și nici nu s'au primit. — A se adresa proprietarului **Dr. Iosif Blaga** în nádfürdő.

Anunț

În comitatul Aradului 800 jughăre de **înănt, pășune pentru oi** e de dat în **chirie**. Prețul anului e 16 cor. la 1 jughăr, și poate lua în folosință dela 1 August. **Interesătorii** să se adreseze pentru informații la administrația »Tribunei«.

ANUNȚ.

În prăvălia mixtă a comerciantului **TRAIAN BAIGU** din **Zalatna** (com. Albei-inferioare) se caută spre primire

doi învățăcei

din familie bună, cari au cel puțin două clase gimnaziale sau reale și posedă limba română și maghiară.

Condiții favorabile, creștere bună.

Cu stimă **Traian Baicu.**

ANUNȚ.

Recomandăm proprietarilor de vii cu toată căldura tovarășia agricolă românească **„Mugurul“** însoțire economică comercială în Elisabetopol (Erzsébet város) care vinde altoie de viță de vie de toate speciile precum și viță americană cu și fără rădăcină și la dorință însoțirea instrucție gratis ori cui în toate ramurile viticulturii.

Asigurări contra focului: case, bucate, mobile, vestimente, mărfuri!

Agentura principală din Arad

A BANCEI GENERALE DE ASIGURARE MUTUALE SIBIENE

„TRANSSYLVANIA“

primește oferte pentru asigurări din comitatele: **Arad, Bichis, Bihor, Cenad, Caraș-Severin, Timiș și Torontal**, — și le efectuează pe lângă cele mai favorabile condiții:

1. În ramul vieții: capitală cu termen fix, rente, asigurați pentru fețe, ospital de întreprindere pentru fețori, pe caz de moarte, spese de înmormântare. Aceste din urmă de la 50-500 cor. se plătesc la momentul în ziua morții întemplată;
2. În ramul feului: asigurări de tot felul, mobile mărfuri, produse de câmp ș. a.;
3. Contra furtului de bani, bijuterii, valori, haine scvialte ș. a. prin spargere;
4. Contra grândinei: grâu, seară, orz, nucuruz ovă, viță (vines), plante industriale, căneapă, iu, hîmsoi născuți, tabac ș. a.

Deslușiri se dau și prospecte se pot primi la agenturile noastre locale și cercușele mai în fiecare comună și direct prin

Agentura principală „TRANSSYLVANIA“ în Arad

Strada Széchenyi nr. 1. — Telefon nr. 899.

Asigurați contra grândinei: nucuruzul grâu, seară, ovăzul și toată economia!

Asigurați contra furtului de bani și tot ce aveți de preț!

Fondată la 1840.

Werner

fabrică de plane, pianine și cimbale, aranjată pe putere de mașini **Pozsony — Pressburg.**

Pregătește numai **instrumente muzicale** de primul rang. Pe lângă garanția solidă expediază și cu favorul de **plătiri în rate lunare.**

Prima fabrică germană vieneză de plane, pianine și cimbale. Preț-curent cu provocare la acest ziar se trimite gratis și franco.

Adresa telegrafică: **CLAVIER WERNER-POZSONY.**

„AURORA“

Întreprindere Română în New-York 204 — W. 14 th. st. — Director: **Dr. E. Lucaciu.**

Fondată și incorporată conform legilor statului Illinois în 1909.

În toate afacerile referitoare la America, cereți deslușiri dela firma „Aurora“.

Banca Română „Aurora“. Dacă cineva dorește a trimite bani din America în țara veche, ori are bani de depunere să se întoarcă la banca română „Aurora“ din New-York 204 — W. 14 th. str.

Librăria „Aurora“. De doriți ori-ce soi de cărți, de rugăciuni, de cetit, de învățat, cereți catalogul librăriei noastre care este cea mai mare și mai bogată librărie românească din America.

Dacă vreți să călătoriți în America, ori din America în țară, cereți deslușiri și cumpărați bilete de vapor dela întreprinderea „Aurora“ 204 — W. 14 th. str. New-York. Pe ori ce linie vă putem vinde bilet.

Dacă cumpărați dela noi bilet pe vapor veți primi adăpost în casa română de emigrare „Aurora“ 204 — W. 14 th. str., care este singura întreprindere română incorporată după legile Statelor-Unite.

Toți românii cari vin ori pleacă din America, ori sunt în America, sunt rugați a informa biroul central »Aurora« despre locul unde petrec ori unde s'ar muta cu locuința, ca să fie înțuși în evidență în registrele casei de emigrare și la toate împrejurările să se poată da deslușiri la aceia cari le-ar dori.

Dacă cineva dintre emigranți dorește să cumpere pământ în America să ceară informații dela întreprinderea „Aurora“.

Toate epistolele să se trimită la adresa;

E. Lucaciu, director, 204 — W. 14 th. str.

— **New-York S. U. A. de N.** —

Cine dorește răspuns este rugat a alătura o marcă de 30 fil. ori 5 cents.

Fischer Testvérek

regătitori de împletitură de sîrmă, țesătură, fir de oțel, coardă pentru paturi și de site

ARAD

Magazin: **József főherceg-ut 8. — Atelier: Kossuth-utca 45.**

Telefon pentru oraș și comitat 157.

Recomandă diferite garduri, împletituri de sîrmă, cari sunt acomodare pentru îngrădire de grădini, parcuri, curți și păduri zoologice. Ciururi cu cadre de fier pentru pământ, pietriș și cărbuni de piatră, pentru zidiri, mine și grădinărit. Gratii pentru pivnițe și pentru ferestri. Impletituri valuroase și rotunde. Orice țesături de sîrmă, de fier, aramă, din fir obdus cu cositor și cu zinc, pe cari le avem în magazin pentru mori, fabrici și pentru scopuri economice. Impletituri pentru stucatură sistem Rabsitz, fir spinos și ștergător de picioare. — Catalog de prețuri se trimite gratuit și francat.

Impletituri valuroase și rotunde. Orice țesături de sîrmă, de fier, aramă, din fir obdus cu cositor și cu zinc, pe cari le avem în magazin pentru mori, fabrici și pentru scopuri economice. Impletituri pentru stucatură sistem Rabsitz, fir spinos și ștergător de picioare. — Catalog de prețuri se trimite gratuit și francat.

Cornel N. Demeter, apotecar, Szászváros.

Pentru economi!

„Peronospin“ mijloc aplicat cu cel mai mare folos în contra peronosporiei, la stropirea viilor. Nedesămănat cu mult mai bun și mai ieftin este în folosință „Peronospin“-ul, decât peatra vânăta. Cu „Peronospin“-ul stropind via, 1 hectolitr vine la 50 fil., pe când cu peatra vânăta 1 cor. 60 fil., fiind peatra vânăta astăzi foarte scumpă. Ca fiștecăre proprietar de vie să poată căpăta numai veritabilul „Peronospin“ dau favorul acela că deja la comanda de 10 pachete trimite francat.

Prin întrebuirea „Peronospin“-ului, via va fi hotărât mai frumoasă, boabele de struguri mai mustoase și astfel roada de vin mai bogată. Experiența a dovedit, că prin folosirea pietrii vânăte, nu se ajung aceste rezultate, — probabil pentru aceea, că piatra vânăta verzește peste măsură frunzele și prin asta abstrage din puterea și sucii viței, ceea ce înseamnă pierdere din putere. — Pravul de stropit al meu, face via mai plină de viață și mai asigurată contra boalei de peronosporă. „Peronospin“-ul e deja de 8 ani în folosință cu rezultate foarte favorabile. Prețul unui pachet este 50 fileri. — Revanzătorii, comercianții capătă rabat corespunzător.

Prav pentru îngrășarea vitelor cornute, porcilor și a cailor.

Vacile dau prin întrebuirea pravului acestuia lapte mai mult și mai bun. De mare însemnătate este pentru oricare econom a întrebuirea acest prav de îngrășare, căci prin aceasta se urcă valoarea, adică prețul vitelor, porcilor și a cailor. Prețul 60 fil.

Moartea cloșanilor și a șoarecilor. Un prav sigur pentru stărpirea acestora. Prețul 60 fileri.

Prav pentru ouatul găinilor. Prin întrebuirea pravului acestuia, găinile ouă mai mult ca de comun — chiar și în timp de iarnă, pe când alieum nu ne ouă, sau foarte puțin. Prețul 30 fil.

Unsoare galbină pentru păduchi la vite. Știut este că vitele și porcii suferă mult de mănăcimea păduchilor, prin care mănăcime sunt reținuți în îngrășarea și dezvoltarea lor — ba chiar slăbindu-i astfel încât în loc de a li-se ridica prețul, chiar pierd din valoare. De aceea fiecare econom să întrebuițeze această unsoare — căreia îi e prețul 20 și 40 fil.

Extracți pentru prepararea rumului și a diferitelor liqueruri. Cine vrea să-și prepare rum și liqueruri foarte bune și ieftine, să întrebuițeze aceste extracți. Prețul pentru 1 litră 40 fil. Tot cu acest preț se capătă și pentru rachiu de prure, șliboviță, borovička, de drojdie, de bucate și altele.

Toate aceste se capătă la

CORNEL N. DEMETER, apotecar, Szászváros, Piața școalei 38.

Mașină de spălat „Weltwunder“

cea mai bună și ieftină în lume.

Prețul cor. 40' —

Se capătă dela toate fierăriile mai de seamă sau direct dela

Societatea „Weltwunder Company“

WILHELM OBERTH

Mediaș — Medgyes (Transilvania).

— — — Prospecte trimite gratis. — — —

La trimiterea înainte a cor. 40'—, mașina se expediază franco.

ASCUȚĂȚI
povețele mele!

Ca fiecare femeie să fie frumoasă de renumele bun al bărbatului său, și ca acest renume să nu fie știrbit, își alege aromatare (dresuri) —
● Cel mai bun aromatare e ardeul pat. a lui KÁLMÁN „Bibor paprika“

● care nefiind tare, dă mâncării culoare excelentă și aromă minunată. Chiar și suferinșilor de stomac le este nestrucicicioasă. Se poate căpăta numai în pachete originale scutite cu prețurile următoare:

● 1 cutie de 1 chilogr. 6'— cor. 1 cutie de 1/2 chilogr. 1'80 cor.
● 1 „ „ 1/2 „ 3'30 „ 1 „ „ 1/8 „ 1'— „

● — — Se poate căpăta dela oricare băcănie și prăvălie de coloniale. —
● Potțiți și cercați! Nenumăroase epistole de recunoștință!

● Kálmán József, export de ardeiu, Szeged, Dugonics-tér 24

Bandage de hernie Bandage abdomenale, bandage de buric în toate calitățile după măsură. —

Irigatoare montate complet în diferite execuții dela 3 coroane în sus. —

Instrumente de gumă și beșică de pește — prezervative pentru domni duzina 2—12 cor. —

Pessari prezervative pentru dame (după prescriere medicală, dela 2 cor. în sus. —

Mare depozit de instrumente medicale, optice și bandage.

PAPP GYÖRGY

depozit de instrumente medicale în Ardeal

Cioj (Kolozsvár) Mátyás Király tér 5.

Mâna fiecăruia poate fi frumoasă dacă o îngrijim destul. Cel mai bun mijloc pentru îngrijirea mânilor este — Lichidul „Elza“ pentru mâni

pentru că e pregătit din materiile cele mai bune pentru servarea frumuseții mânilor.

Lichidul „Elza“ pentru mâni după o folosință de 3 ori mâni e catifeate. Mân e roșii după 8 zile le înalbește. E cu nestrucicicioasă. Pe când glicerina, crema de glicerina și altele după o folosință mai îndelungată înegresc mâni, lichidul „Elza“ pentru mâni face mâni albe ca zăpada. Glicerina, crema de glicerina și altele fiind greoașe sunt nepăcute și gretoase. Lichidul „Elza“ pentru mâni, îndată să așoarbe. Dacă folosiți zilnic lichidul „Elza“ mâni le vor fi toldeana frumoase, pentru că le scut de stricăciunea vântului.

Prețul 30 fileri

Se poate căpăta **Kertész Ernő** — farmacia la St. Anton de Pa

Szabadka, Szegedi ut.

Magazin principal la Vojtek și Weisz droagerie în Ar

! ◀ In atențiunea ▶ !
cismarilor români !

NICOLAE GRECU

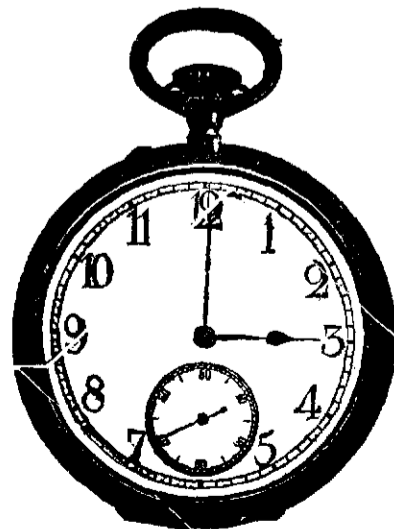
pielar în Porcești u. p. Verestorony II

pregătește tot felul de

piele cordovan din patrie
(hazai cordovánbőr)

precum și piele de oaie argășită în scumpie.

Comandele se efectuează prompt. — — — Prețuri moderate.

Cele mai bune

orologe

— cele mai solide și cele mai după modă —

juvaericeale

afât pe bani gata, cât și în rate pe lângă cheazășie de 10 ani și prețuri ieftine, liferează cea mai bună prăvălie în aceasta privință în întreagă Ungaria

BRAUSWETTER JÁNOS

orologier Szeged.

Se trimite CATALOGE cu 2000 chipuri
—
gratuit și franco.

Correspondență în limba germană, maghiară și franceză.